

OSADZONY W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ PROGRAM ZAPOBIEGANIA NADUŻYWANIU ALKOHOLU I ZWIĄZANYM Z TYM WYPADKOM: UWAGI NASUWAJĄCE SIĘ Z DOŚWIADCZEŃ W TRZECH RÓŻNYCH SPOŁECZNOŚCIACH NA TERENIE STANÓW ZJEDNOCZONYCH

**Ilona Schatz, Cynthia Schember, Jody Parsons, Jose Rodriguez,
Charles Young, Harold D. Holder**
Prevention Research Center, Berkeley, USA

WSTĘP

Centrum Badań nad Profilaktyką (PRC) jest w trakcie wdrażania pięcioletniego programu profilaktycznego dla społeczności lokalnych, którego celem jest zredukowanie – poprzez zastosowanie strategii środowiskowych (Holder i Saltz 1988) – liczby związanych z alkoholem nieumyślnych zranień i zejść śmiertelnych na skutek wypadków drogowych, upadków, utonięć i oparzeń. Ramowy projekt tego programu interwencji na poziomie społeczności lokalnej powstał w oparciu o pięć współgrających i wzajemnie się uzupełniających składowych. Są nimi:

- *Wiedza, wartości i mobilizacja w lokalnej społeczności* – Dotyczy zorganizowania społeczności wokół celów i strategii programu, jak również zwiększenia publicznej świadomości i zainteresowania problemem obrażeń odnoszonych w związku z piciem alkoholu.

- *Odpowiedzialny sposób obsługi klientów zamawiających napoje alkoholowe* – Obejmuje zmiany w polityce wobec alkoholu, jak również szkolenie obsługi, kierownictwa i właścicieli lokali z wyszynkiem, celem ograniczenia ryzyka upijania się przez klientów lub/i jazdy po pijanemu.

- *Ograniczenie picia przez osoby nieletnie* – Obejmuje edukację społeczności co do zasięgu zjawiska picia alkoholu przez nieletnich, szkolenie sprzedawców w punktach sprzedaży detalicznej, celem ograniczenia dostępu do alkoholu nieletnim klientom oraz działania organizacyjne i szkoleniowe wśród rodziców.

- *Zagrożenie jazdą po pijanemu* – Zmierza do poprawy sprawności egzekwowania miejscowego prawa, dotyczącego prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwym i zwiększenia zarówno rzeczywistego, jak i istniejącego w świadomości społecznej ryzyka przyłapania winnych łamania tego prawa.

- *Dostępność alkoholu* – Obejmuje wykorzystanie lokalnych prerogatyw do ustalania stref handlu oraz sięganie po inne municypalne narzędzia kontroli gęstości punktów sprzedaży, celem ograniczenia dostępności alkoholu.

Założenia programu mają charakter półeksperymentalny, z trzema parami doświadczalnych i kontrolnych społeczności lokalnych. Miejscami eksperymentalnymi są Oceanside i Salinas w Kalifornii oraz Florence w Południowej Karolinie. Każde z tych miejsc wybrane zostało ze względu na istniejące tam już koalicje, reprezentujące znaczące sektory lokalnych społeczności. Koalicje te były autentycznie zainteresowane proponowanymi przez nas celami i strategiami profilaktyki; w ich społecznościach nie istniały programy zapobiegania obrażeniom doznawanym w związku z piciem alkoholu, a same społeczności były etnicznie zróżnicowane, ale nie w stopniu specjalnie je wyróżniającym od innych na terenie Stanów. Wybrano społeczności o populacjach między 100 i 150 tysięcy, ponieważ są na tyle małe, że wdrażanie programu nie napotyka na szczególne trudności, i na tyle duże, iż stanowią wystarczającą bazę dla analizy statystycznej.

W każdej z tych społeczności prowadziliśmy nasze działania poprzez i wspólnie z wybraną agencją wiodącą: fundacjami założonymi przez radę miejską w Oceanside, powiatowym wydziałem zdrowia w Salinas i władzą powiatową w Florence. Ta rozmaitość agencji wiodących da nam okazję dokonania oceny ewentualnie różnych ról odgrywanych w społecznościach lokalnych przez różne typy patronatu nad programami profilaktycznymi (Hennessey 1991; Ratcliffe i Wallack 1985).

Ten program różni się od poprzednich programów zapobiegania problemom alkoholowym na poziomie społeczności lokalnych z uwzględnieniem następujących składowych: (1) Opracowaniem sposobów starannego planowania na poziomie wyjściowym i w okresie poprzedzającym interwencję; (2) Dobrym zdefiniowaniem na poziomie lokalnej społeczności alkoholowych problemów, mających stanowić cel programu profilaktycznego (tzn. nieumyślnych obrażeń ciała); (3) Długim okresem wdrażania i monitorowania; (4) Ponownym zbadaniem lub ostateczną oceną naukową zmian dotyczących problemów, stanowiących cel programu; (5) Empirycznym udokumentowaniem (miejmy nadzieję) pozytywnych zmian, które przypisać można przeprowadzonej interwencji (Holder i Saltz 1988).

Program ten ma unikalny charakter, ze względu na zastosowanie w nim zweryfikowanych naukowo strategii systemowych, koncentrujących się na jednostce w kontekście lokalnej społeczności (Hennessey 1991; Ratcliffe i Wallack 1985). Społeczność jako taka, czyli jako całość, musi odgrywać zasadniczą i strategiczną rolę w identyfikowaniu sposobów zastosowania programu naukowego i jego wdrażania dla osiągnięcia maksymalnych efektów w swoim własnym kontekście.

Podczas tego sympozjum, nieustannie dyskutujemy o nieuchronnych napięciach, jakie występują pomiędzy naukowcami i społecznościami obejmowanymi badania-

mi nad skutkami programów działań na poziomie lokalnych społeczności (Giesbrecht i wsp. 1991). Nasz program również siłował się z utrzymywaniem równowagi między wymogami badań naukowych a wypracowaniem działań interwencyjnych, które odpowiadałyby potrzebom każdej z lokalnych społeczności. Zadania programu i jego struktura administracyjna opracowywane są z myślą o utrzymaniu tej równowagi.

Zadaniem pracowników programu jest wybór społeczności badanych i stanowiących punkt odniesienia, zastosowanie naukowo sprawdzonych strategii i wdrażanie ich zgodnie z koncepcyjnym modelem, opracowanie i wdrożenie protokołów zbierania danych oraz zapewnienie kontroli jakości zbiórki danych, jak również jakości ich opracowań. Lokalna społeczność będzie działała jako równoprawny partner przy ustalaniu kolejności i czasu podejmowania działań interwencyjnych oraz przy wyborze konkretnych strategii, jakie mają być zastosowane na jej terenie (np. w jednej ze społeczności programy o nazwie Odpowiedzialne Sposoby Podawania Alkoholu mogą być prowadzone za pośrednictwem odpowiedzialnej lokalnej agencji turystycznej a nie za pośrednictwem poszczególnych kierowników lokali czy miejscowego stowarzyszenia handlu i usług).

Dla zwiększenia zaangażowania lokalnych społeczności PCR wprowadziło kilka wymogów strukturalnych dla tego typu programów:

- Wyraźny priorytet dla wyboru lokalnych koordynatorów, którzy są dobrze znani w swoich społecznościach (włącznie z udziałem agencji wiodącej i/lub miejscowej koalicji na rzecz programu w procesie rozmów z kandydatami i podejmowaniu ostatecznych wyborów).
- Tworzenie koalicji lub nawiązywanie ścisłej łączności z już istniejącymi koalicjami, które będą w sposób ciągły współpracować przy planowaniu programu, jak również zapewniać stałą łączność ze społecznością.
- Przepływ informacji zwrotnych od i do społeczności koordynowany będzie formalnie przez zespół mobilizujący lokalną społeczność, którego przewodniczący jest jednocześnie członkiem komitetu koordynacji badań w programie. Rolą komitetu koordynacji badań jest zapewnienie ogólnej koordynacji działań we wszystkich lokalizacjach objętych programem, a także czuwanie nad naukową poprawnością przeprowadzanych interwencji i procesu oceny ich skutków.
- Wspólne z przedstawicielami lokalnej społeczności spotkania planistyczne odbywają się nie później niż dwa miesiące od podjęcia decyzji o podjęciu programu.
- Proces oceny formatywnej traktowany jest jako integralna część wszystkich składników programu.

Osią zainteresowania tego artykułu jest przedstawienie punktu widzenia kluczowych przywódców w naszych trzech społecznościach doświadczalnych na obszary styczności między priorytetami i harmonogramami lokalnych społeczności i zespołów badawczych.

Rola koalicji

W każdej z trzech naszych lokalizacji ukształtował się inny model układu między programem badawczym a koalicją lokalną. W Oceanside działania naszego progra-

mu koordynowane będą przez grupy zadaniowe, zorganizowane w ramach grantu z Office of Substance Abuse Prevention (OSAP) [Biuro d.s. zapobiegania nadużywaniu substancji psychoaktywnych]. W Salinas koalicja nadzorująca nasze działania tworzy się jako podkomisja w ramach powiatowego przedsięwzięcia o nazwie Alcohol and Drug Master Plan [Plan główny zwalczania alkoholizmu i narkomanii]. Jeżeli chodzi o Florence, to właśnie zastanawiamy się czy podjąć współpracę z tamtejszą nową koalicją w ramach OSAP – z jej dziesięcioma grupami zadaniowymi, czy zorganizować jedenastą grupę zadaniową, która zajęła by się przede wszystkim naszymi priorytetami. Jeszcze raz trzeba podkreślić, że ta różnorodność modeli posłuży za materiał dla naukowej oceny rozmaitych wpływów, jakie struktura organizacyjna programu może mieć na jego przebieg i skutki.

Trzeba jednak powiedzieć, że w każdym z tych miejsc członkowie koalicji zdefiniowali swoje role w podobny sposób. Widzą siebie jako formalnych przedstawicieli społeczności, zapewniających programowi forum, na którym może on otrzymać legitymizację dla swoich działań i przysłużyć się całej społeczności. Ważną rolę, jaką sobie wyznaczili, jest pomoc w rozwiązywaniu całego wachlarza potencjalnych konfliktów, które nieuchronnie pojawiają się przy realizacji programów badawczych zorientowanych na prowadzenie działań w lokalnych społecznościach. Będą oni aktywnymi rzecznikami programu i udzielą bezpośredniej pomocy przy jego wdrażaniu. Zajmą się również koordynacją działań programu w ramach innych, bieżących i przyszłych przedsięwzięć, aby uniknąć niepotrzebnego dublowania wysiłków.

Struktury mające zapewnić rzeczywisty a nie tylko symboliczny wkład społeczności w realizację programu

Jednym z największych wyzwań, jakie stają przed projektami badawczymi, dotyczącymi programu działań na poziomie społeczności lokalnej, jest zapewnienie bardziej niż symbolicznego udziału społeczności w tym programie. Ma to podstawowe znaczenie dla zapewnienia jej poczucia satysfakcji ze swojego udziału, a co za tym idzie dla prawdziwej skuteczności programu i trwałości zmian.

Jedna z wybranych przez nas społeczności była już uprzednio terenem innego zdrowotnego programu interwencyjnego i podczas wstępnych rozmów z PRC personel centrum dał wyraz swoim nie do końca dającym się rozproszyć uczuciom, że zostali wówczas „wykolegowani”. Podczas pierwszego spotkania koalicji, zaraz po przyznaniu funduszy na badania, staraliśmy się rozpraszając podobne wątpliwości prosząc o zgłaszanie wszelkich obaw bezpośrednio i od samego początku, a następnie słuchając propozycji odnośnie przeprowadzenia i organizacji programu. Zakończone porozumieniem negocjacje co do roli i wzajemnych relacji pracowników programu (zarówno z poziomu centralnego, jak i zatrudnianych na miejscu), pracowników agencji wiodącej, członków koalicji i społeczności lokalnej, a także rozmieszczenia personelu, pomogły w ustanowieniu partnerskich stosunków.

Wszystkie agencje i koalicje zażyczyły sobie częstych informacji o postępach programu. Projekt badawczy obejmuje czas specjalnie przeznaczony na udział społecz-

ności w centralnym planowaniu każdego ze składników programu. Faza ta zostanie zrealizowana za pośrednictwem rozmów, organizowania grup tematycznych i spotkań w toku oceny formatywnej, tak aby dostosować konkretne interwencje do potrzeb i obyczajów lokalnej społeczności.

Z przeprowadzonych rozmów wynikało, że kluczowym sposobem zapewnienia aktywnego udziału społeczności jest prowadzenie działań za pośrednictwem istniejących już struktur i procedur. Z punktu widzenia społeczności jest to również wyraz należnego jej szacunku ze strony środowiska naukowego.

Zyski i korzyści płynące dla społeczności lokalnych z naukowo zorientowanych programów

Wprawdzie społeczności mają zupełnie niezłą świadomość potencjalnie negatywnych skutków programów naukowych, ale są również świadome różnorodnych korzyści, będących pochodnymi takiej współpracy. Wśród cytowanych przez przywódców naszej agencji wiodących przykładów była możliwość nauczenia się od personelu naukowego o nowych kierunkach i innowacyjnych działaniach w tej dziedzinie, co generalnie pobudza i poszerza perspektywy zarówno samej agencji, jak i całej społeczności odnośnie potencjalnych strategii przy rozwiązywaniu innych problemów. Na przykład, szkolenie miejscowego personelu na temat obrażeń odnoszonych w związku z piciem alkoholu oraz o strategiach formowania koalicji i koncepcyjnych w ramach wybranych działań interwencyjnych, dostępne będzie również członkom koalicji.

Związki z programem badawczym zwiększają wiarygodność działań podejmowanych w społeczności przeciw innym rodzajom uzależnień i podnoszą prestiż agencji. Z punktu widzenia społeczności pożądanym rezultatem długoterminowym jest podwyższenie umiejętności efektywnego dokumentowania problemu, a także planowania i oceny programów, co zwiększa jej perspektywy otrzymania wsparcia finansowego dla kolejnych działań.

Ponadto, i co chyba ważniejsze, struktury programu zapewniają dostęp do doświadczeń innych społeczności, co daje początek wymianie myśli i wzajemnemu uczeniu się.

Możliwość dokumentowania zmian w przekonaniach, postawach i zachowaniach umożliwia społeczności refleksję nad własnym rozwojem i dostarcza motywacji do poszukiwania rozwiązań innych jej problemów.

Niekorzystne i zniechęcające strony uczestnictwa w programach badawczych

Wprawdzie społeczności świadome są korzyści płynących z uczestnictwa w programach naukowych, ale mają również jasny obraz potencjalnych tego kosztów. Lista interesujących naukowców priorytetów może nie obejmować długoterminowych korzyści dla lokalnej społeczności, a wręcz może pomijać problemy przez nią podnoszone.

Wcześniejsze przedsięwzięcia badawcze, którym brak było wrażliwości na lokalny sposób postrzegania problemów, pozostawiły po sobie negatywne postawy i sceptycyzm wobec udziału w przyszłych programach. Te negatywne odczucia mogą hamować partycypację społeczności w przyszłej, korzystnej współpracy. O ile program badawczy nie jest również nastawiony na reagowanie na problemy budzące niepokój społeczności i ułatwianie społeczności realizacji jej własnych priorytetów, to może wzbudzić w niej poczucie wykorzystywania w charakterze „ludzkiego laboratorium”. Tego rodzaju obawy podnoszono w kilku społecznościach. Wprawdzie cele naszego programu nie obejmowały obrażeń zadawanych umyślnie pod wpływem alkoholu, ale w jednej ze społeczności problem ten został uznany za priorytetowy i będziemy pomagać jej w opracowaniu procedur zbierania danych, potrzebnych dla udokumentowania lokalnego zasięgu tego problemu.

Wszystkie wybrane przez nas społeczności dały nam bardzo jednoznacznie do zrozumienia, że szkoły czują się „wypisane” z programu i próby sprawdzenia nowych podejść, bazujących na pracy w klasach szkolnych, spotkają się ze zdecydowanym oporem. Ponieważ więc mamy do wyboru wiele opcji realizacji tej składowej programu, która dotyczy picia przez nieletnich, skoncentrujemy się prawdopodobnie na strategiach nieobejmujących szkół.

Wkład, który wyłącznie sama społeczność może wnieść w realizację programu

Jest rzeczą niezbędną, abyśmy jako naukowcy uświadamiali sobie, jaki wkład w realizację naszych wysiłków może być wyłącznie udziałem samej społeczności. Na przykład instytucjonalizacja działań programu wymaga, aby jego działania uznane zostały przez społeczność za własne, tak aby interwencje nie kończyły się z chwilą, kiedy naukowcy spakują się i wyjadą. Ponadto, zaangażowanie społeczności w realizację programu zwiększa poczucie odpowiedzialności za jego jakość.

Udział społeczności dostarcza naukowcom rzeczywistego sprawdzianu zastosowania modeli koncepcyjnych i ich adaptację w razie potrzeby. Dane zebrane w tych miejscach posłużą dalszym badaniom i opracowaniu nowych koncepcji.

Przedstawiciele społeczności zapewniają wsparcie przy rozwiązywaniu konfliktów, które nieuchronnie powstają w toku badań nad działaniami interwencyjnymi. Istniejące w społeczności związki osobiste i zawodowe zapewniają łączność, której brak naukowcom przychodzącym z zewnątrz.

Polityczne realia, które trzeba brać pod uwagę

Z perspektywy systemowej, skuteczne próby zapobiegania związanym z picciem alkoholu obrażeniom wymagają poważnego potraktowania realiów politycznych społeczności lokalnej przy nawiązywaniu kontaktów z członkami społeczności i działającymi w niej organizacjami, jak również przy opracowywaniu planu interwencji. Na przykład, Rada Miejska w Salinas wytoczyła sprawę sądową władzom powiatu, przeciwko proponowanym zmianom podziału administracyjnego, które zmniejszyłyby

reprezentację społeczności pochodzenia latynoskiego. Podczas pierwszych spotkań z członkami lokalnej koalicji w Salinas, zgłaszali oni swoje zastrzeżenia wobec naszych związków z powiatowym wydziałem zdrowia i kwestionowali szczerść naszych intencji wobec swojej społeczności. Będziemy musieli pamiętać o tym problemie, szczególnie we wczesnych stadiach planowania. To tylko jeden z przykładów całej plejady możliwych problemów, które mogą mieć negatywny wpływ na nasz program.

W Oceanside polityczne podziały wyrosły między „starą” i „nową” gwardią. Początkowo miały swoje źródło w różnicy zdań na temat perspektyw lokalnego wzrostu i rozwoju gospodarczego, ale ostatecznie sprowadziły się do konfliktów osobowościowych i rozbieżności przy podziale budżetu. Nawet zagadnienia zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii, które zawsze cieszyły się jednomyślnym poparciem, zostały ostatnio upolitycznione.

W każdej ze społeczności problemem będzie opracowanie strategii uwzględniających konkurujące ze sobą priorytety. Rzecznicy działań edukacyjnych i środowiskowych zainteresowani będą zagadnieniami bezpieczeństwa i dostępności alkoholu, podczas gdy środowiska gospodarcze, które zaniepokojone są problemem nietrzeźwych kierowców, mają również zobowiązania wobec dobrej kondycji lokalnej ekonomii.

Środowiskowe podejście do profilaktyki nadużywania substancji psychoaktywnych jest pomysłem relatywnie świeżej daty dla wielu społeczności, koncentrujących się wciąż na interwencjach indywidualnych. Dyskusje z decydentami o skuteczności podchodzenia do tych problemów z perspektywy systemowej będą stanowiły pierwszy krok do wdrożenia profilaktycznych interwencji na poziomie całej społeczności.

Napięcia powstają często, i nie powinno to być zaskoczeniem, na tle różnic w postrzeganiu priorytetów przez społeczność i badaczy. W większości amerykańskich społeczności za problem pierwszoplanowy uznaje się narkomanię, a przecież statystyki wykazują, że obrażenia odnoszone w związku z piciem alkoholu mają większy udział w zachorowaniach i zejściach śmiertelnych. Z wywiadów przeprowadzonych we wszystkich badanych przez nas społecznościach wynika, że rodzice nie uważają picia alkoholu przez młodzież za równie istotny problem co używanie narkotyków. Wyzwaniem dla tego i podobnych mu programów badawczych będzie uświadomienie społeczności udokumentowanego znaczenia problemu, przy jednoczesnym zachowaniu szacunku dla jej własnych priorytetów.

Czynniki ekonomiczne będą odgrywały coraz większą rolę, w miarę pogłębiania się cięć budżetowych na poziomie federalnym, stanowym i lokalnym. Na przykład, jedno z naszych miast musiało rozwiązać specjalny patrol monitorujący trzeźwość kierowców, mimo że z poprzednich badań jasno wynika, iż zwiększone poczucie zagrożenia aresztowaniem za jazdę po pijanemu jest poważnym czynnikiem odstraszającym od tego rodzaju zachowania. Inna społeczność dostrzegła potencjalnie negatywny wpływ ograniczenia dostępności alkoholu na przemysł turystyczny (będący podstawą gospodarki miasta i powiatu) – ponieważ mogłoby ono spowodować reak-

cje typu „to nie jest miejsce do dobrej zabawy”! Obie sytuacje będą miały wpływ na opracowanie strategii interwencji dotyczących tych wycinków programu.

Praca w populacjach wielokulturowych

Zachodzące w Stanach Zjednoczonych zmiany demograficzne, zwiększające udział populacji etnicznych i rasowych sprawiają, że coraz większego znaczenia nabiera świadomość i wrażliwość wobec różnic kulturowych. Wiele z tych kolorowych społeczności miało odmienne (i bardziej negatywne) doświadczenia z agencjami i programami niż społeczności białe; czują się wobec nich bardziej bezbronnie. Na przykład, wiele z nich miało negatywne doświadczenia z wymiarem sprawiedliwości i siłami porządkowymi. W rezultacie, interwencje oparte o nasilenie egzekwowania przepisów prawa mogą być postrzegane jako rasistowskie, budząc poważne obawy co do możliwej selektywności działań stróżów porządku.

Rozmowy z przedstawicielami społeczności lokalnych ujawniły, że większość populacji w tych kolorowych społecznościach nie jest świadoma stopnia własnej heterogenności, co odzwierciedla brak szerszego spojrzenia na te sprawy. Na przykład nazwy „Latynos”, „Pochodzenia hiszpańskiego” i „Chicano” nie muszą być w pełni wymienne. W obrębie konkretnej społeczności mogą odzwierciedlać socjoekonomiczne i polityczne podgrupy o silnym poczuciu własnego systemu wartości. Istotne jest więc uwzględnianie w działaniach programu wszystkich segmentów społeczności – od warstwy przywódczej po zwykłych obywateli. A w społecznościach, w których populacje etniczne i rasowe stanowią większość mieszkańców, określanie ich jako „mniejszości” może nie być dobrze przyjmowane.

Podsumowanie

Z naszych doświadczeń przy prowadzeniu programu działań na poziomie społeczności lokalnych w tych trzech lokalizacjach wynikają trzy sugestie ogólne:

- Na samym początku tworzenia założeń programu należy opracować procedury zapewniające regularny obieg informacji i zapobiegające zatorom informacyjnym. Krok ten ma absolutnie zasadnicze znaczenie. Wprowadzić może wymagać zwiększonego wysiłku i przebijania się przez potencjalne różnice zdań, ale w sumie niezwykle się opłaci na dłuższą metę.

- Trzeba poważnie traktować wiedzę i doświadczenie członków społeczności. Jak powiedział nam jeden z członków koalicji „proszę, przepuszczajcie przez nas swoje pomysły”. Należy wyraźnie domagać się i poszukiwać aktywnego uczestnictwa społeczności.

- Aby uniknąć niespodzianek, należy informować lokalny personel i członków społeczności o wszystkich działaniach przed ich podjęciem.

- Trzeba skupić interakcje ze społecznością w centralnym punkcie łączności i koordynować składane zapotrzebowania badawcze, by nie dezorientować społeczności konkurencyjnymi wymaganiami.

• Powinno się osiąść osobistą znajomość badanej społeczności. Jej członkowie często wyrażali chęć nawiązania z nami kontaktów osobistych, niezależnie od łączących nas układów zawodowych i społecznych, jakie niesie ze sobą tego rodzaju program oparty na współpracy.

PIŚMIENNICTWO

1. Giesbrecht N., Hyndman B., Bernardi D.R., Coston N., Douglas R.R., Ferrence R.G., Gliksmann L., Goodstadt M.S., Graham D.G. and Loranger P.: *Community Action Research Projects: Integrating Community Interests and Research Agenda in Multicomponent Initiatives*. Paper presented at the 36th International Institute on the Prevention and of Alcoholism, Stockholm, Sweden, June 1991.
2. Hennessey M.: *Designing and Evaluating Alcohol Problem Community Interventions: Quasi-Lesson from the Experience of Medical Trials*. *Journal of Primary Prevention* 11 (3): 169-192, 1991.
3. Holder H., and Saltz R.: *Research Opportunities in Environmental and Community Prevention Strategies*. Paper prepared for Institute of Medicine Panel on Opportunities for Research on Prevention of Alcohol-Related Problems, January, 1988.
4. *Personal interviews with Jody Parsons, administrator of Monterey, Calif.:* Jose Rodriguez, executive director of CHOOSE, Oceanside, Calif.: and Charles Young, executive director of Circle Park, Florence, S.C.
5. Ratcliffe J., Wallack L. *Primary Prevention in Public Health: An Analysis of Basic assumptions*. *International Quarterly of Community Health Education* (6) (3); 215-239, 1985.